

evropský
sociální
fond v ČR

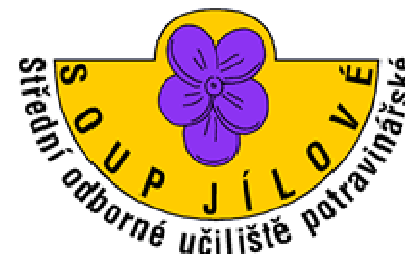
EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0763
Název školy	SOU potravinářské, Jílové u Prahy, Šenflukova 220
Název materiálu	INOVACE_32_ZPV CH 1/04/02/4
Autor	Ing. Alena Musilová
Obor; předmět, ročník	ŠVP cukrář-cukrovinkář; ZPV – chemie, 1. ročník ŠVP kuchař-číšník;
Tematická oblast	Obecná chemie
Tematický okruh	Roztoky, složení roztoků.
Datum tvorby	30.7.2013
anotace	Výklad nové látky
Metodický pokyn	Prezentace je určena jako výklad do hodiny a k samostudiu žáků. Možnost využití: promítání ve třídě při výkladu na

Roztoky a disperzní soustavy

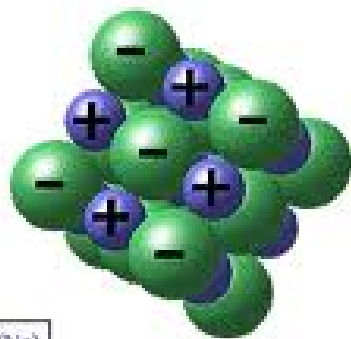
Roztok je stejnorodá (nerozeznatelná) homogenní směs látek. Látky mají stejné fyzikální vlastnosti - sůl ve vodě, vzduch. Nazývají se rozpouštědlo a látka rozpuštěná.

Nejčastějším rozpouštědlem je voda. Roztoky se nazývají vodné roztoky.

Další častá rozpouštědla organických látek jsou alkoholy, benzín, aceton.

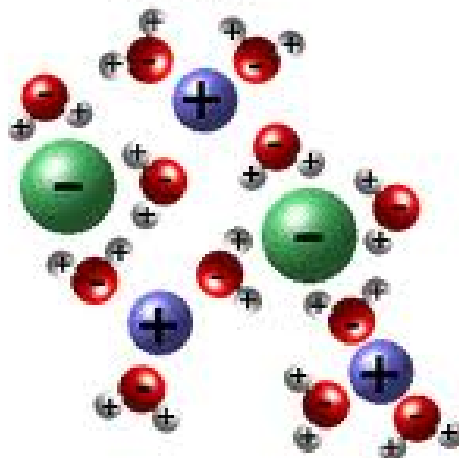
obrázek č. 2

NaCl crystal structure

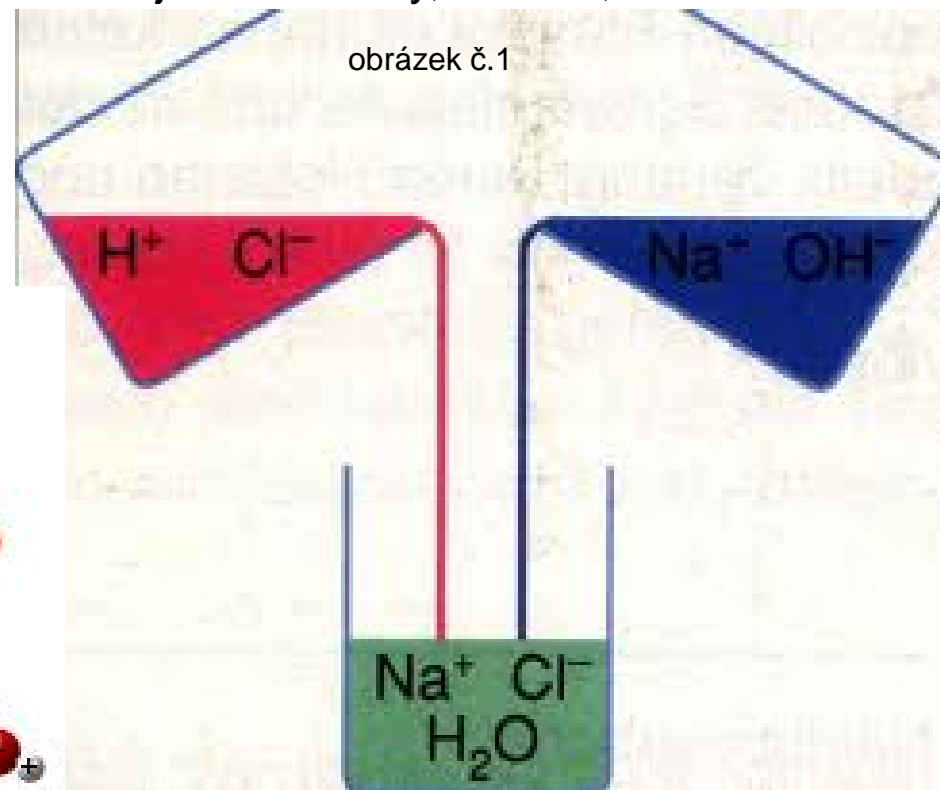

sodium (Na)
chlorine (Cl)

NaCl in water

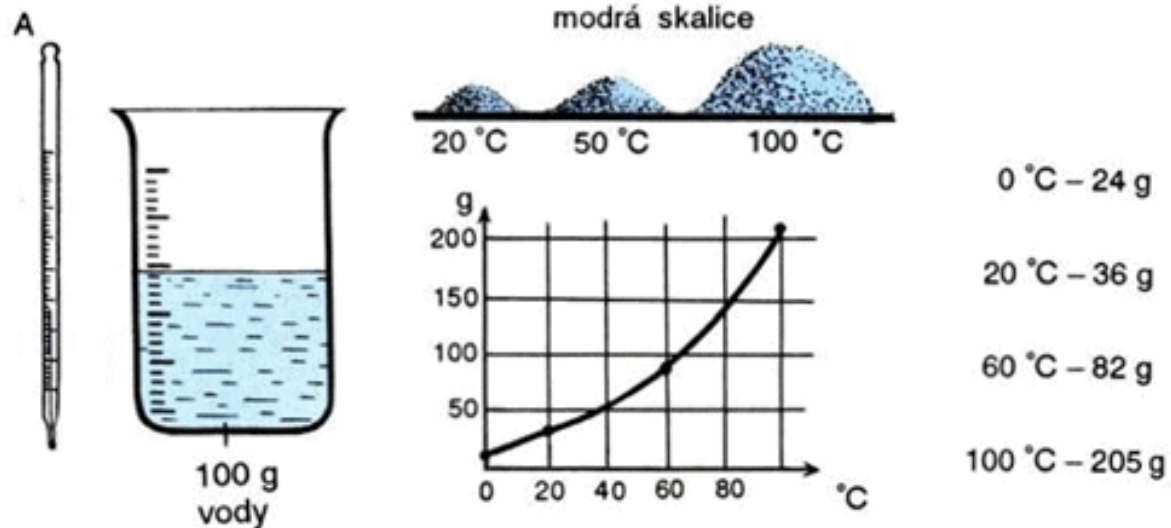
obrázek č.1

Rozpustnost látky

je největší hmotnost látky, která se rozpustí beze zbytku při určité teplotě ve 100g rozpouštědla (Vlivy na rozpustnost: teplota-obecně stoupá, katalyzátory-umožňují, inhibitory-brzdí)

obrázek č. 3

**Rozpustnost modré skalice při různých teplotách
ve 100 g vody**

Podle skupenství rozdělujeme roztoky

plynné - vzduch, zemní plyn

kapalné - sůl ve vodě, cukr ve vodě

pevné - slitiny kovů, mosaz=měď+zinek, ocel=železo+uhlík

obrázek č.4

obrázek č. 5

**Podle rozpustnosti látek ve 100g vody teplé 20°C
dělíme látky na**

Rozpustné -rozpustí se víc jak 1g látky

Málo rozpustné -rozpustí se mezi 0,1 až 1g látky

Ner rozpustné -rozpustí se méně než 0,1g látky

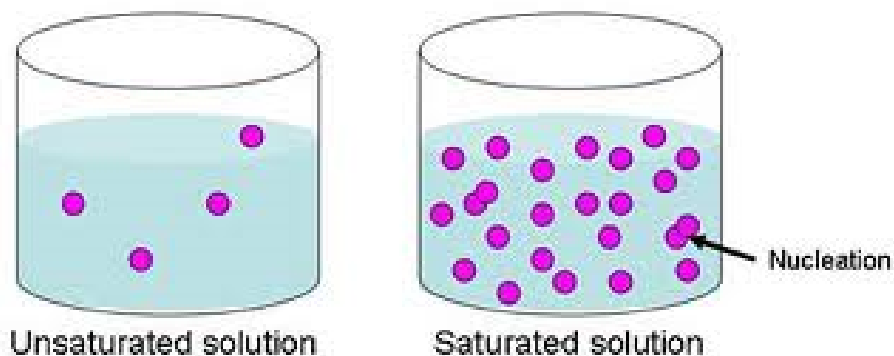
Podle obsahu rozpuštěné látky dělíme roztoky

nenasyčené-rozpuštěno je menší než maximální množství látky

nasyčené-rozpuštěno je maximální množství látky

přesycené-obsahují větší než maximální množství rozpuštěné látky, ta se usazuje na dně

obrázek č. 6

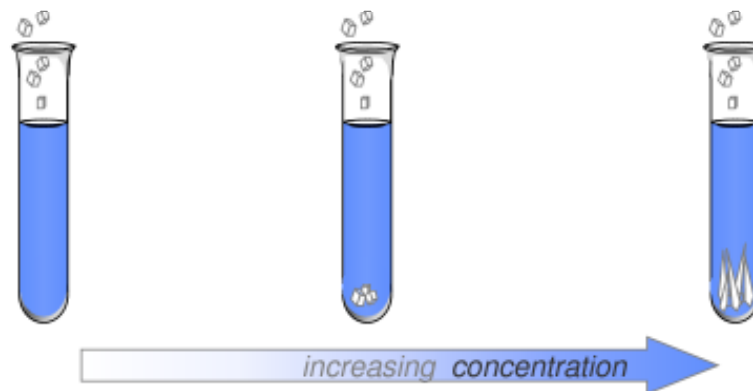
obrázek č. 7

Solubility

UNSATURATED SOLUTION
more solute dissolves

SATURATED SOLUTION
no more solute dissolves

SUPERSATURATED SOLUTION
becomes unstable, crystals form

Výpočet složení roztoků

A / **Hmotnostní zlomek složky roztoku** - je to desetinné číslo (menší než 1). **Celek je = 1.**
hmotnost složky roztoku m (B)

$$\text{hmotnostní zlomek složky roztoku} \quad w(B) = \frac{\text{hmotnost složky roztoku}}{\text{hmotnost roztoku}} \quad m$$

B / **Hmotnostní % složky roztoku** (menší než 100%). **Celek je = 100%.**

$$\text{hmotnostní \% složky roztoku} \quad \% w(B) = \frac{\text{hmotnost složky roztoku } m(B)}{\text{hmotnost roztoku} \quad m} \cdot 100$$

Disperzní soustava

je různorodá heterogenní směs látek, ale velice jemně rozptýlená (dispergovaná). Látky mají různé fyzikální vlastnosti.

Rozeznáváme: **Suspenze** = kapalina + pevná látka (mléko, vápenná voda)

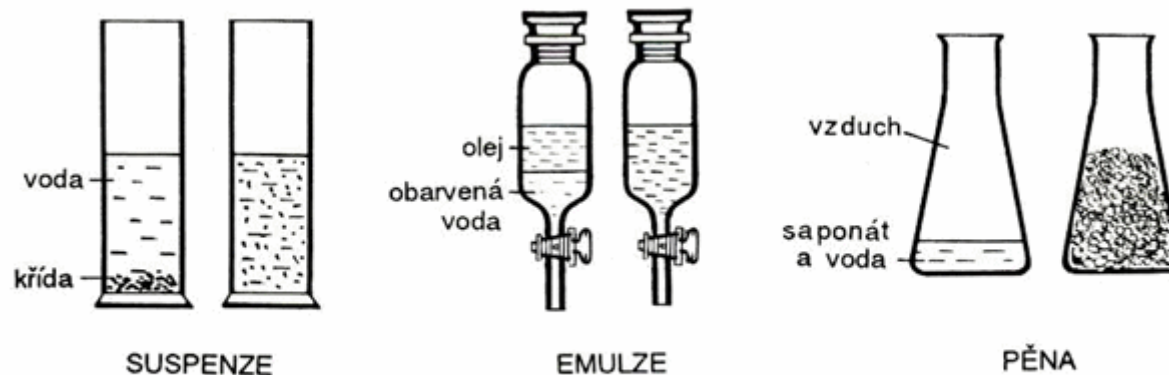
Emulze = kapalina + kapalina (pleťové mléko)

Aerosoly = plyn + pevná látka i + kapalina (kouř)

Pěny = kapalina + plyn (pivo)

obrázek č. 8

Koloidní (nepravé) roztoky

Příklady různorodých směsí

obrázek č. 9

HOMOGENNÍ SMĚSI	roztok (pravý)	<i>plynný</i>	molekuly jednoho plynu rozptýlené mezi molekulami jiného plynu, např. vzduch
		<i>kapalný</i>	molekuly nebo ionty nízkomolekulárních látek rozptýlené v kapalině např. roztok NaCl ve vodě
		<i>pevný</i>	jednotlivé atomy (ionty) jedné pevné látky rozptýlené mezi částicemi jiné pevné látky, např. slitiny kovů
KOLOIDNÍ SMĚSI	aerosol	<i>míha</i>	kapičky kapaliny rozptýlené v plynu
		<i>dým</i>	částičky pevné látky rozptýlené v plynu
		<i>kouř</i>	kapičky kapaliny a částičky pevné látky rozptýlené v plynu
	koloidní roztok	molekuly organických látek nebo shluky anorganických molekul rozptýlené v kapalině, např. bílkoviny ve vodě	
	emulze	kapičky jedné kapaliny rozptýlené v jiné kapalině, např. olej ve vodě	
HETEROGENNÍ SMĚSI	gel	bubliny plynu rozptýlené v pevné látce	
	pěna	bubliny plynu rozptýlené v kapalině	
	suspenze	částičky pevné látky rozptýlené v kapalině, např. jemný písek rozptýlený ve vodě	

PROSÍM DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY

DĚKUJI ZA POZORNOST

Zdroje

- JIŘÍ VACÍK, JANA BARTHOVÁ, JOFEF PACÁK, BOHUSLAV STRAUCH, MILOSLAVA SVOBODOVÁ, FRANTIŠEK ZEMÁNEK. Přehled středoškolské chemie. Vydání třetí, doplněné. SPN, a.s. ISBN 80-85937-08-5
- VÁCLAV PUMR, MARTIN ADAMEC, PAVEL BENEŠ, VĚRA SCHEUEROVÁ. Základy přírodovědného vzdělání pro SOŠ a SOU - CHEMIE. Vydání druhé, aktualizované.
Fortuna. ISBN 978-80-7373-081-9
- Soukromé zdroje autora
- Zdroje obrázků – Google obrázky, odkazy po otevření obrázků

obrázek č. 1

- [http://www.google.cz/url?sa=i&rct=j&q=rozto
ky&source=images&cd=&cad=rja&docid=YvFA
u-
Py2mwa1M&tbnid=e8Jtp3KNbAEJ6M:&ved=0
CAUQjRw&url=http://kekule.science.upjs.sk/c
hemia/kuch/kaz/6.htm&ei=XYwKUt2WLMWjt
AayjoHYBg&bvm=bv.50500085,d.bGE&psig=A
FQjCNHbZigHqu9Kg9gjaWgykAkN9w3hRQ&us
t=1376509246727122](http://www.google.cz/url?sa=i&rct=j&q=rozto
ky&source=images&cd=&cad=rja&docid=YvFA
u-
Py2mwa1M&tbnid=e8Jtp3KNbAEJ6M:&ved=0
CAUQjRw&url=http://kekule.science.upjs.sk/c
hemia/kuch/kaz/6.htm&ei=XYwKUt2WLMWjt
AayjoHYBg&bvm=bv.50500085,d.bGE&psig=A
FQjCNHbZigHqu9Kg9gjaWgykAkN9w3hRQ&us
t=1376509246727122)

obrázek č. 2

- [http://www.google.cz/url?sa=i&rct=j&q=soluble solution&source=images&cd=&cad=rja&docid=FLDoK4MwNj5IlM&tbnid=Jj3hU0QGvrM82M:&ved=0CAUQjRw&url=http://mr-taylor-sch3u-irp.wikispaces.com/Reactions+Involving+Solutions&ei=uykLUo - OoLbswbsgoDgBg&psig=AFQjCNFQeK5IS7B6hwWLe-EIshZmRixaBg&ust=1376549416439733](http://www.google.cz/url?sa=i&rct=j&q=soluble%20solution&source=images&cd=&cad=rja&docid=FLDoK4MwNj5IlM&tbnid=Jj3hU0QGvrM82M:&ved=0CAUQjRw&url=http://mr-taylor-sch3u-irp.wikispaces.com/Reactions+Involving+Solutions&ei=uykLUo-OoLbswbsgoDgBg&psig=AFQjCNFQeK5IS7B6hwWLe-EIshZmRixaBg&ust=1376549416439733)

obrázek č. 3

- [http://www.google.cz/url?sa=i&rct=j&q=rozpu
stnost&source=images&cd=&cad=rja&docid
=kNSF_MRJ8BsgeM&tbnid=3ld-S-
BuVagWCM:&ved=0CAUQjRw&url=http://ho
me.tiscali.cz/chemie/smesi.htm&ei=KSsLUoSH
KMKItQbRs4HoBg&psig=AFQjCNEkJCwxnHFr2
b1F6gQ3XjT-
LW603w&ust=1376549880791922](http://www.google.cz/url?sa=i&rct=j&q=rozpustnost&source=images&cd=&cad=rja&docid=kNSF_MRJ8BsgeM&tbnid=3ld-S-BuVagWCM:&ved=0CAUQjRw&url=http://home.tiscali.cz/chemie/smesi.htm&ei=KSsLUoSHKMKItQbRs4HoBg&psig=AFQjCNEkJCwxnHFr2b1F6gQ3XjT-LW603w&ust=1376549880791922)

obrázek č. 4

- <http://www.google.cz/url?sa=i&rct=j&q=roztoky&source=images&cd=&cad=rja&docid=LluO1JVEY4tVkM&tbnid=cHZ3cx3V5fL-IM:&ved=0CAUQjRw&url=http://www.mamut-photo.com/eshop/cs/60-roztoky-pro-alternativni-fotograficke-techniky&ei=io4KUsj7K8aHtAawsYGYCQ&bvm=bv.50500085,d.bGE&psig=AFQjCNHbZigHqu9Kg9gjaWgykAkN9w3hRQ&ust=1376509246727122>

obrázek č. 5

- <http://www.google.cz/url?sa=i&rct=j&q=m%C4%9B%C4%8Fhustota&source=images&cd=&cad=rja&docid=1B7OXNXq6ngk0M&tbnid=wwaYl3Kvney10M:&ved=0CAUQjRw&url=http://moje-zajmy.blogerka.cz/Prirodopis/Med&ei=yqIKUsz9BseJtQa9hIGgBg&bvm=bv.50500085,d.bGE&psig=AFQjCNEJp5qdVo0FaGKTkGN-wnOqzb0rUA&ust=1376514907259367>

obrázek č. 6

- [http://www.google.cz/url?sa=i&rct=j&q=saturated chemical solutions&source=images&cd=&cad=rja&docid=bVt48Qnx75byzM&tbnid=dA9ApN3nIBbIW M:&ved=&url=http://www.sciencebuddies.org/science-fair-projects/project_ideas/FoodSci_p005.shtml&ei=qicLUt6CFKbv4QSJ9oC4AQ&psig=AFQjCNHXOlbQaLH9nqLZyMzmO_rZlvA-DA&ust=1376549162929334](http://www.google.cz/url?sa=i&rct=j&q=saturated%20chemical%20solutions&source=images&cd=&cad=rja&docid=bVt48Qnx75byzM&tbnid=dA9ApN3nIBbIW M:&ved=&url=http://www.sciencebuddies.org/science-fair-projects/project_ideas/FoodSci_p005.shtml&ei=qicLUt6CFKbv4QSJ9oC4AQ&psig=AFQjCNHXOlbQaLH9nqLZyMzmO_rZlvA-DA&ust=1376549162929334)

obrázek č. 7

- [http://www.google.cz/url?sa=i&rct=j&q=soluble solution&source=images&cd=&cad=rja&docid=76b091vMKJxpAM&tbnid=K4Pc9yAgs19lCM:&ved=0CAUQjRw&url=http://www.docstoc.com/docs/113804960/Water-Soluble-Vitamin-CM-ust-be-replenished-regularly-Fat-Soluble-Can-overdose-Vitamin-A&ei=1CgLUr LOovntQa3yoCwCQ&psig=AFQjCNFQeK5IS7B6hwWLe-ElShZmRixaBg&ust=1376549416439733](http://www.google.cz/url?sa=i&rct=j&q=soluble%20solution&source=images&cd=&cad=rja&docid=76b091vMKJxpAM&tbnid=K4Pc9yAgs19lCM:&ved=0CAUQjRw&url=http://www.docstoc.com/docs/113804960/Water-Soluble-Vitamin-CM-ust-be-replenished-regularly-Fat-Soluble-Can-overdose-Vitamin-A&ei=1CgLUr LOovntQa3yoCwCQ&psig=AFQjCNFQeK5IS7B6hwWLe-ElShZmRixaBg&ust=1376549416439733)

obrázek č. 8

- [http://www.google.cz/url?sa=i&rct=j&q=susp
enze, emulze,
p%C4%9Bna&source=images&cd=&cad=rja&d
ocid=kNSF MRJ8BsgeM&tbnid=nuTVB5umZx-
2WM:&ved=0CAUQjRw&url=http://home.tisc
ali.cz/chemie/smesi.htm&ei=QSELUuqbBMKXt
AarrlBo&bvm=bv.50723672,d.bGE&psig=AFQj
CNEr05jPuwKNhXOB9u69WNzmUPRHbQ&ust
=1376547509180968](http://www.google.cz/url?sa=i&rct=j&q=susp
enze, emulze,
p%C4%9Bna&source=images&cd=&cad=rja&d
ocid=kNSF MRJ8BsgeM&tbnid=nuTVB5umZx-
2WM:&ved=0CAUQjRw&url=http://home.tisc
ali.cz/chemie/smesi.htm&ei=QSELUuqbBMKXt
AarrlBo&bvm=bv.50723672,d.bGE&psig=AFQj
CNEr05jPuwKNhXOB9u69WNzmUPRHbQ&ust
=1376547509180968)

obrázek č. 9

- [http://www.google.cz/url?sa=i&rct=j&q=susp
enze, emulze,
p%C4%9Bna&source=images&cd=&cad=rja&d
ocid=NOBfOXwtRTVTwM&tbnid=3WpgLNfpN
W1ewM:&ved=0CAUQjRw&url=http://atomn
et.centrax.cz/index.php?str=obecchem-
02&ei=piELUqZ0hd-
0BrbBgLgB&bvm=bv.50723672,d.bGE&psig=A
FQjCNFH9 DzsLvFZtCgtWqVEVx7FqMjdQ&ust
=1376547601758408](http://www.google.cz/url?sa=i&rct=j&q=susp
enze, emulze,
p%C4%9Bna&source=images&cd=&cad=rja&d
ocid=NOBfOXwtRTVTwM&tbnid=3WpgLNfpN
W1ewM:&ved=0CAUQjRw&url=http://atomn
et.centrax.cz/index.php?str=obecchem-
02&ei=piELUqZ0hd-
0BrbBgLgB&bvm=bv.50723672,d.bGE&psig=A
FQjCNFH9 DzsLvFZtCgtWqVEVx7FqMjdQ&ust
=1376547601758408)